

УЗГОДЖЕНО
Начальник управління освіти і
науки Запорізької обласної
державної адміністрації

О.Г. Верозубов
2011 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор КЗ «Запорізький обласний
центр туризму і краєзнавства
учнівської молоді» ЗОР

Т.І. Митрофанова
2011 р.

ПОЛОЖЕННЯ про IV обласний природничо-краєзнавчий зліт учнівської молоді

Обласний природничо-краєзнавчий зліт учнівської молоді заснований і проводиться КЗ «Запорізький обласний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді» ЗОР (КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР) і є складовою частиною системи краєзнавчої роботи з учнівською молоддю в області.

1. Мета: визначення рівня знань, умінь і навичок учнівської молоді з природничого краєзнавства.

2. Основні завдання:

- сприяння розвитку та активізації природничого краєзнавства серед учнівської молоді;
- перевірка знань, умінь і навичок польових досліджень, набутих на заняттях гуртків та під час краєзнавчих експедицій;
- виховання почуття патріотизму, гордості за свій край, поваги та бережливого ставлення до природної спадщини рідного краю;
- виявлення і поширення кращого досвіду роботи з природничого краєзнавства в закладах освіти області;
- виявлення обдарованої молоді з питань природничого краєзнавства.

3. Час і місце проведення зльоту

Зліт відбудеться 18-21 травня 2011 року в Мелітопольському районі. Карта місця розташування табору зльоту та інформація про шляхи під'їзду до нього знаходяться на сайті Центру gosikish.iso.gov.ua в розділі «Краєзнавчий відділ», сторінка «Календар масових заходів» і будуть надіслані кожній команді, яка надасть попередню заявку.

4. Керівництво зльотом

Загальне керівництво з підготовки та проведення зльоту здійснює КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР. Безпосередня організація та проведення зльоту покладається на головну суддівську колегію (ГСК) зльоту.

5. Учасники зльоту, умови прийому та розміщення команд

1. До участі у зльоті допускаються команди, які посіли I-II місця в районних (міських) змаганнях з екологічного, географічного та природничого краєзнавства серед учнівської молоді, а також команди позашкільних закладів і краєзнавчих гуртків КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР.

На зліт запрошуються команди двох вікових груп:

- молодша вікова група - 6-8 класи;
- старша вікова група - 9-11 класи.

Склад команди: 8 учнів + керівник та 2 представники від району (один з яких буде задіяний у суддівстві зльоту). Допускається участь у старшій віковій групі окремих учнів 6-8 класів. Участь учнів 9-11 класів у молодшій віковій групі не дозволяється.

2. Кожний район (місто) виставляє на зліт не більше двох команд із кожного напрямку в кожній віковій групі.

3. Команди з районів (міст) області прибувають на місце проведення зльоту до 10 години 19 травня 2010 року, де розміщуються в польових умовах у наметовому містечку. Команди повинні мати усе спорядження, необхідне для організації польового табору. Приготування їжі командами здійснюється самостійно на багатті чи газових примусах, які дозволяється використовувати тільки в місцях, вказаних організаторами зльоту.

4. Функціонування табору команди здійснюється відповідно до затвердженого «Порядку функціонування тимчасового наметового містечка» (дивитись на gosikit.iso.g.ua в розділі «Краєзнавчий відділ»).

5. Організатори зльоту забезпечують команди питною водою.

6. Документація та строки її подання

1. Лист (попередня заявка) про участь у зльоті надсилається до 15.04.2011 р. з поміткою на конверті «На природничо-краєзнавчий зліт» за адресою: Директору КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР, вул. Немировича-Данченка, 46а, м. Запоріжжя, 69091.

Команди районів, що не подали попередньої заявки у визначений цим положенням термін, до зльоту допускатися не будуть.

2. Іменні заявки на участь команди у зльоті за встановленою формою (див. додаток 1), завірені підписом та печаткою начальника рай(міськ)ВО або директора позашкільного закладу, а також лікувальним закладом, подаються до мандатної комісії у перший день прибуття до місця зльоту.

3. При реєстрації команд представляються:

- свідоцтво про народження чи паспорти на кожного учасника та учнівський квиток з печаткою на 2010-2011 навчальний рік, у якому фотографія учня перекрита печаткою навчального закладу не менше, як на 1/3.
- копії санітарних книжок керівника та представників, які завірені керівником навчального закладу.

В іменній заявці керівнику команди необхідно надати такі дані:

Повна назва освітнього закладу_

Адреса закладу, телефон

П.І.Б. директора (повністю)

П.І.Б. керівника команди і його посада (повністю) _

П.І.Б. представників району та їх посади (повністю)

П.І.Б. начальника рай(міськ)ВО (повністю)

З умовами проведення конкурсів і змагань та загальною програмою зльоту можна ознайомитись на сайті Центру госікиш.исог.иа в розділі «Краєзнавчий відділ» - «Календар масових заходів»

7. Зміст зльоту

Програмою зльоту передбачається:

1. Природоохоронна акція з благоустрою території.
2. Театралізоване представлення команд.
3. Контрольний природничо-краєзнавчий маршрут (КПКМ), який складається з таких етапів:

для екологічного напрямку	для географічного напрямку
- візуальна топографічна зйомка маршруту;	- візуальна топографічна зйомка маршруту;
- геоморфологічні дослідження;	- геоморфологічні дослідження;
- метеорологічні дослідження;	- метеорологічні дослідження;
- ботанічні дослідження;	- гідрологічні дослідження;
- зоологічні дослідження;	- геологічні дослідження;
- геоботанічні дослідження;	- ґрунтознавчі дослідження
- визначення формули лісу;	- визначення формули лісу;
- побудова та опис ландшафтного профілю	- побудова та опис ландшафтного профілю

4. Пошуково-екскурсійна програма «Природна стежина».

5. Конкурс «Знавці рідної природи» за напрямками:

для екологічного напрямку:	для географічного напрямку:
- рослинний світ рідного краю;	- географія рідного краю;
- тваринний світ рідного краю;	- геологія рідного краю;
- охорона навколишнього природного середовища.	- ґрунти рідного краю;

6. Конкурс «Ерудити-краєзнавці».

7. Конкурс самодіяльної пісні.

8. Фотоконкурс «Рідна природа очима краєзнавців».

Підведення підсумків та нагородження переможців

Підведення підсумків конкурсної програми проводиться відповідно до «Умов проведення ІУ обласного природничо-краєзнавчого зльоту учнівської молоді».

Команди-переможці зльоту у кожній віковій групі визначаються за найменшою - рейтинговою сумою місць із усіх залікових видів програми з урахуванням поправочних коефіцієнтів. У разі однакової суми місць пріоритет має команда, яка показала кращий результат у КПКМ.

Команди, що посіли I-III місця у загальнокомандному заліку та з окремих видів змагань, нагороджуються грамотами КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР і призами*, керівники команд, що стали переможцями у загальнокомандному заліку - грамотами управління науки і освіти Запорізької облдержадміністрації.

Фінансування

Витрати на учасників зльоту та їх керівників (проїзд, проживання, харчування, добові, поштові та інші витрати) здійснюється за рахунок місцевих органів освіти, навчально-виховних закладів і залучених коштів згідно чинного законодавства.

Витрати на організацію і проведення зльоту, підведення підсумків і нагородження переможців та лауреатів конкурсу проводиться за рахунок КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР.

Координатор зльоту:

Жаков О.В., завідувач краєзнавчого відділу КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР;

тел. (061) 224-24-71,

факс 224-02-71;

е-таіі: кгау_20СІкит@икг.пеІ

госікит.исог.иа

69091, м.Запоріжжя, вул. Немировича-Данченка, 46-А.

* - за умови фінансування

З А Я В К А

на участь в обласному природничо-краєзнавчому зльоті учнівської молоді
від_____рай (міськ) відділу освіти

Просимо допустити до участі в обласному природничо-краєзнавчому
зльоті команду школи_____ (повна назва)
вікової групи в такому складі:

№	ПІ. учасника зльоту	Клас	№ св-ва про народж., або серія і № пас- порту	Домашня адреса, телефон	Дозвіл лікаря на участь у зльоті (підпис, печатка)
1	2	3	4	5	6

Керівник команди_

(П.І.Б. повністю)

Представники від району_

(П.І.Б. повністю)

(П.І.Б. повністю)

Керівник відділу освіти_

(Печатка)

(П.І.Б. повністю)

Лікар_

(П.І.Б. повністю)

(Печатка
лікувального закладу)

У М О В И
проведення [V обласного природничо-краєзнавчого зльоту
учнівської молоді

1. КОНКУРС «ТЕАТРАЛІЗОВАНЕ
ПРЕДСТАВЛЕННЯ КОМАНД»

(Конкурс входить до загальнокомандного заліку з коефіцієнтом 1)

Конкурс «Театралізоване представлення команд» може проводитися як у денний час, так і біля вечірнього вогнища. Кожна команда у веселій, гумористичній (сатиричній) формі повинна представити свій навчальний заклад (організацію), розкрити основні напрямки своєї краєзнавчої роботи, проблеми щодо збереження природної спадщини свого краю, включити елементи, пов'язані з історією рідного краю.

Кількість учасників конкурсу - 6. Участь керівників не дозволяється.

Конкурс проводить старший суддя і суддівська колегія, сформована з керівників команд.

Перед конкурсом проводиться жеребкування, у ході якого визначається послідовність виступу команд. Тривалість виступу (програми) для кожної групи 5-10 хвилин.

Критерії оцінки виступу:

- 1) змістовність виступу - до 10 балів;
- 2) гумор - до 10 балів;
- 3) активність команди (виступ усіх її членів), реквізит та костюми - до 10 балів.

Максимальна кількість балів - 30. За перевищення часу виступу штраф - 2 бали за кожну хвилину.

Підведення підсумків та нагородження переможців

Переможцями у кожній віковій групі за кожним напрямом оголошуються команди, що набрали максимальну кількість балів. Якщо команди набирають рівну кількість балів, місця поділяються.

Команди-переможці конкурсу нагороджуються грамотами КЗ «ЗОЦ-ТКУМ» ЗОР.

2. КОНКУРС «ПРИРОДНА СТЕЖИНА»

(Конкурс входить до загальнокомандного заліку з коефіцієнтом 2)

В околицях табору прокладається нитка маршруту Природної стежини, на якій закладаються контрольні екскурсійні майданчики (КЕМ) - відповідно до кількості команд у кожній віковій групі.

Конкурс проходить у 2 етапи:

I етап - дослідження КЕМ і розробка його екскурсійного опису;

II етап - проведення екскурсій учасниками конкурсу на маршруті.

I етап - підготовчий

Перед початком I етапу проводиться жеребкування, у ході якого визначаються окремі КЕМ для кожної команди. Команди займають свої КЕМ і протягом 2-3 годин проводять дослідження, визначаючи наукове, природоохоронне та рекреаційне значення території. На цій основі готується попередній текст екскурсійного опису КЕМ для кожного учасника конкурсу. У нагоді можуть стати відомості про район проходження зльоту, зібрані групою заздалегідь у бібліотеках і краєзнавчих музеях. Дозволяється також користуватися довідковою літературою і під час роботи на КЕМ.

II етап - екскурсійний

Кожному члену команди присвоюється порядковий номер від 1 до 6, після чого представники від кожної команди об'єднуються в 6 екскурсійних груп (група перших номерів, других і т.д.). Кожна група в супроводі одного судді (керівника чи заступника керівника однієї з команд) рухається по природній стежині, роблячи зупинки на КЕМ. Кожен член екскурсійної групи, дійшовши до «своїї» КЕМ, проводить 10-хвилинну екскурсію на своєму майданчику. Інші учасники групи, які у даному випадку виконують роль слухачів, оцінюють доповідача-екскурсовода (за 10-бальною системою оцінки), і заносять результати в спеціальні картки, які здаються після проходження маршруту судді.

Суддя екскурсійної групи також заносить результати оцінювання кожного екскурсовода в аналогічну картку і обраховує загальну оцінку кожного члена екскурсійної групи (також за 10-бальною системою оцінки). Причому загальна сума оцінок слухачів, яку отримав кожен екскурсовод, помножується на оцінку, дану суддею. Таким чином, кожен з екскурсоводів групи за сумою балів отримує певне місце (рейтинг).

Підведення підсумків та нагородження переможців

Загальний результат команди складається з суми рейтингових місць всіх членів команди. Переможцями вважаються команди, що набрали найменшу рейтингову суму місць. Команди-переможці нагороджуються грамотами КЗ «ЗОЦКУМ» ЗОР. Учасникам конкурсу, які набрали максимальну кількість балів у конкурсі, присвоюється звання «Кращий екскурсовод зльоту», вручаються грамоти КЗ «ЗОЦКУМ» ЗОР.

3. ЗМАГАННЯ НА КОНТРОЛЬНОМУ ПРИРОДНИЧО-КРАЄЗНАВЧОМУ МАРШРУТІ (КПКМ)

(Конкурс входить до загальнокомандного заліку з коефіцієнтом 3)

Загальні положення

КГКМ проводиться в околицях табору зльоту. Траса учасникам зльоту заздалегідь не відома. Принцип проведення змагань - "жорстке раллі". Команди йдуть маркованим маршрутом. Порядок проходження етапів ви-

вішується за день до змагань на КПКМ на дошці оголошень. Головна суддівська колегія залишає за собою право зменшення кількості етапів і зміну часу їх проходження (у бік спрощення).

На старті капітан команди одержує:

- 1) схему місцевості, на якій відмічені всі контрольні пункти (КП) та послідовність їх проходження;
- 2) картку проходження маршруту, на якій зазначений час проходження траси (тобто час прибуття і вибуття з кожного КП).

На кожному КП одночасно може проводитись до 2-х окремих природничо-краєзнавчих етапів: один із географічного напрямку, другий з екологічного. Прибувши на КП, команда передає картку проходження маршруту судді й у зазначений час починає роботу на КП. Тактику роботи на кожному КП (групова, парами, індивідуальна) команда обирає самостійно.

Робота на КП починається тільки після прибуття всієї команди.

Команда, що прибула на КП раніше зазначеного часу, очікує час початку проходження цього КП у місці, вказаному суддею. У випадку невиконання вказівок судді команді зараховується непроходження КП. Команда, що прибула на КП пізніше часу початку роботи на КП, має право працювати на цьому КП до часу вибуття з КП. Після закінчення часу роботи на КП члени команди здають картки відповідей суддям етапів, а капітан забирає картку проходження маршруту з відміткою судді про проходження КП.

Якщо команда прибула на КП після закінчення часу роботи на КП, їй зараховується не проходження цього КП, і суддя відмітки не ставить. У випадку, коли етап розбитий на дві частини: вимірнювальну та камеральну, час запізнення на етап не може бути більшим першої частини. Команда, яка не провела вимірювання, до камеральної частини етапу не приступає і їй зараховується непроходження цього КП.

Учасники команди виходять на старт у закритому одязі та головних уборах. При собі необхідно мати запас питної води (1-1,5 л), аптечку (перев'язувальні матеріали, йод, анальгін, валідол тощо), накидки від дощу на кожного учасника. У протилежному випадку команда на старт не випускається.

Для роботи на етапах команда повинна мати:

- годинник і компас;
- 4 аркуші міліметрівки формату А4;
- лінійки і транспортири;
- набір кольорових олівців;
- ручку, олівець та гумку (кожен учасник команди).

У картках-завданнях та бланках, які надаються на етапах, обов'язково зазначається назва команди і прізвище відповідального за цей етап - у протилежному випадку команді зараховується 0 балів на етапі.

Етапи КПКМ

1. Візуальна топографічна зйомка маршруту

Етап складається з двох частин:

- 1) маршрутна частина (протяжність до 1 000 м);
- 2) камеральна обробка (30 хв.).

Маршрутна частина етапу з двох боків обмежена пронумерованими КП, між якими знаходяться марковані точки, позначені прапорцями. При проходженні маршрутної частини етапу команді потрібно кроками визначити відстань між маркованими точками та азимути контрольних ходів (послідовно з кожної попередньої точки на наступну). На відстані 50-100 м зліва і справа від маршруту проводиться візуальна топографічна зйомка.

Якщо команда виконала вимірювання раніше, то зекономлений час вона може використати на камеральну обробку матеріалу.

Після проходження маршрутної ділянки на наступному КП команда виконує камеральну обробку матеріалу - у заданому масштабі будує на білому папері картосхему маршруту з нанесенням топографічних об'єктів (таблиця умовних знаків, затверджена суддівською колегією, вивішується на старті). Під час камеральної обробки повертатись на маршрут не дозволяється - у протилежному випадку команді зараховується 0 балів на етапі.

Після закінчення часу роботи на камеральній частині етапу команда здає судді лист з побудованим маршрутом.

Загальна кількість балів на етапі - 60.

Бали розподіляється наступним чином:

- *оцінка ходу маршруту* - 20 балів (при оцінці ходу маршруту допускається помилка у 2 при побудові кутів та 5% на кожному лінійному вимірі. За кожні наступні 2⁰ або 2% відповідно на кожному вимірі - штраф 1 бал. Якщо сума штрафних балів перевищує 30, то за оцінку ходу маршруту команді нараховується 0 балів);

- *правильне і акуратне оформлення картосхеми* - 15 балів (на картосхемі необхідно зазначити: 1) напрямок північ-південь; 2) масштаб; 3) легенду. При відсутності певних елементів - штраф 10 балів за кожний елемент, при неакуратному оформленні - до 5 балів. Якщо сума штрафних балів перевищує 20, то за оформлення картосхеми команді нараховується 0 балів);

- *оцінка ситуації* - 25 балів (при оцінці ситуації - штраф 2 бали за кожен ненанесений топографічний об'єкт. Якщо сума штрафних балів перевищує 30, то за оцінку ситуації команді нараховується 0 балів).

2. Геоморфологічні дослідження.

2.1. Побудова геоморфологічного профілю схилу екліметричним методом (старша вікова група)

Команді надається ділянка пересіченої місцевості, на якій кілками-реперами позначені пронумеровані контрольні точки. За 15 хвилин команді між цими точками потрібно визначити:

- відстань за допомогою суддівської рулетки;
- кути нахилу поверхні схилу до горизонтальної площини за допомогою суддівського екліметру.

Якщо команда виконала вимірювання раніше, то зекономлений час вона може використати на розрахунки та побудову профілю.

Після закінчення часу роботи на ділянці команда припиняє вимірювання і переходить до вказаного суддею місця, де протягом 15 хвилин будує на міліметровому папері геоморфологічний профіль у заданому масштабі (перша точка профілю на міліметрівці дається). Під час камеральної обробки повертатись до контрольної ділянки не дозволяється - у протилежному випадку команді зараховується 0 балів на етапі.

Після закінчення часу роботи на етапі команда здає судді аркуш міліметрівки з побудованим геоморфологічним профілем.

Судді проводять вимірювання і будують контрольний профіль після проходження етапу усіма командами.

Загальна кількість балів на етапі - 60.

Допускається помилка у 2^0 при побудові кутів та 5% на кожному лінійному вимірі. За кожні наступні 2^0 або 2% відповідно на кожному вимірі - штраф 1 бал. Якщо сума штрафних балів перевищує 60 - команді зараховується 0 балів на етапі.

2.2. Визначення висоти пагорба шляхом нівелювання (молодша вікова група)

Команді надається ділянка пересіченої місцевості, на якій кілками-реперами позначені точки початку та кінця вимірювання висоти пагорба. За 15 хвилин команді між цими точками потрібно визначити:

- висоту схилу за допомогою нівеліру;
- відстань між точками нівелювання за допомогою рулетки.

Якщо команда виконала вимірювання раніше, то зекономлений час вона може використати на розрахунки та побудову профілю.

Після закінчення часу роботи на ділянці команда припиняє вимірювання і переходить до вказаного суддею місця, де протягом 15 хвилин будує на міліметровому папері профіль пагорбу в заданому масштабі (перша точка профілю на міліметрівці дається). Під час камеральної обробки повертатись до контрольної ділянки не дозволяється - у протилежному випадку команді зараховується 0 балів на етапі.

Після закінчення часу роботи на етапі команда здає судді аркуш міліметрівки з побудованим геоморфологічним профілем.

Судді проводять вимірювання і будують контрольний профіль після проходження етапу усіма командами.

Загальна кількість балів на етапі - 60:

- визначення висоти пагорбу - 30 балів. Допускається помилка до 0,2 м. за кожні наступні 10 см помилки - штраф 1 бал. Якщо

сума штрафних балів 30 і більше, команді нараховується 0 балів за визначення висоти пагорба;

- побудова профілю пагорба - 30 балів. Допускається помилка лінійних вимірів до 0,5 м., за кожні наступні 0,2 м - штраф 1 бал. Якщо сума штрафних балів 30 і більше, команді нараховується 0 балів за побудову профілю.

3. Метеорологічні спостереження

Метеорологічні спостереження виконуються на спеціальному майданчику, обладнаному метеоприладами. Проводять їх щонайменше три учасника команди. За 15 хвилин вимірювань вони повинні визначити і занести до спеціальної таблиці метеорологічні показники:

- температуру повітря;
- атмосферний тиск;
- характеристики вітру: напрям (за допомогою флюгера) і бальність (за шкалою Бофорта);
- хмарність (за 10-бальною шкалою), типи хмар;
- вологість повітря (психрометром).

Після закінчення часу роботи на майданчику команда припиняє вимірювання і переходить до вказаного суддею місця, де протягом 15 хвилин проводить необхідні обчислення і завершує заповнення таблиці. Крім того учасники етапу повинні побудувати графік змінюваності вітру (т.з. «розу вітрів»), або стовпчасту діаграму випадів опадів за певними статистичними даними (за суддівськими даними).

Судді проводять контрольні вимірювання регулярно за весь час досліджень на етапі.

Загальна кількість балів на етапі - 60.

Бали розподіляються наступним чином:

- температура повітря - 5 балів;
- атмосферний тиск - 5 балів;
- характеристики вітру - 10 балів (напрямок - 5, бальність - 5);
- хмарність - 10 балів (бальність - 5, типи хмар - 5);
- вологість повітря - 10 балів;
- графік зміни напрямку вітру, або діаграма випадів опадів - 20 балів.

4. Гідрологічні дослідження

4.1. Хімічні та фізичні властивості води (молодша вікова група)

Гідрологічні дослідження проводяться у польових умовах на березі річки або іншої водойми. Команда протягом 15 хвилин повинна визначити такі фізико-хімічні властивості води і донних відкладень:

- середню температуру води водойми;
- прозорість води (за допомогою диска Секкі);
- запах води та його інтенсивність;

- жорсткість води;
- загальну кислотність води (рН);
- визначення донних (алювіальних) відкладень водойми.

Після виконання замірів, команді надається ще 15 хвилин для камеральної обробки даних, які заносяться у спеціальну таблицю. Крім того, учасникам необхідно обчислити такий показник як «похил річки» (за суддівськими даними).

Під час камеральної обробки даних повертатись до річки не дозволяється - у протилежному випадку команді зараховується 0 балів на етапі.

Судді проводять вимірювання до і після проходження етапу усіма командами.

Загальна кількість балів на етапі - 60 балів.

Бали розподіляються наступним чином:

- температура води - 5 балів;
- прозорість - 5 балів;
- запах - 5 балів;
- жорсткість води - 5 балів;
- кислотність - 10 балів;
- визначення донних (алювіальних) відкладень водойми - 10 балів;
- визначення похилу річки - 20 балів.

4.2. Витрати води в річці та побудова профілю живого перетину річки (старша вікова група)

Учасники повинні самостійно визначити витрату води за 1 годину, побудувавши профіль живого перетину річки в заданому масштабі, визначити середню швидкість річки в метрах за секунду, глибини річки мірною лінійкою (допустимі відхилення - 10 %). Для роботи команді надається необхідне обладнання для проведення дослідження. Учасники команди протягом 15 хвилин проводять необхідні вимірювання, необхідні для побудови профілю живого перерізу річки та розрахунку добової витрати води або площі водойми.

Після проведення необхідних вимірювань команда протягом 15 хвилин виконує камеральну обробку отриманої інформації. Під час камеральної обробки даних повертатись до річки не дозволяється - у протилежному випадку команді зараховується 0 балів на етапі.

Розрахунки та побудови команда виконує самостійно на місці вказаному суддями. Команді мати лінійку, планшет, килимок, простий олівець, калькулятор.

Загальна кількість балів на етапі - 60. Якщо сума штрафних балів перевищує 60 - команда отримує 0 балів на етапі.

Визначення витрати води - 45 балів.

Штрафи:

- відсутність розрахункової формули - 3 бали;

- помилка у визначенні витрати води більше ніж 5% - 1 бал за кожний 1%.

Побудова профілю - 15 балів.

Штрафи:

- помилка у лінійному вимірі більше ніж на 10% - 1 бал за кожні 5%;
- відсутність масштабу - 5 балів;
- невідповідність масштабу, запропонованого суддівською колегією - 5 балів.

5. Грунтознавчі дослідження

Дослідження ґрунтів проводяться в польових умовах на завчасно підготовленому ґрунтовому розрізі, який розташований на типовій для даної місцевості ділянці. Команда протягом 15 хвилин повинна провести комплексне обстеження ґрунтового розрізу за класичною схемою та визначити:

- ґрунтові горизонти, дати їм індекси та заміряти їх потужність;
- забарвлення кожного горизонту;
- механічний склад ґрунту в кожному горизонті;
- вологість генетичних горизонтів;
- щільність ґрунту в горизонтах;
- новоутворення та включення, знайдені в горизонтах;
- карбонатність (скипання за допомогою соляної кислоти).

Якщо команда виконає вимірювання раніше, то зекономлений час може використати на камеральну обробку матеріалу, зокрема для внесення даних до спеціальної картки-завдання, на що команді окремо надається 15 хвилин.

Судді проводять контрольні вимірювання до і після проходження етапу усіма командами, а також здійснюють контроль протягом усього часу ґрунтових досліджень.

Після закінчення виконання роботи на етапі, команда віддає бланк опису ґрунтового розрізу судді на етапі. Обов'язково вказати назву команди та прізвище відповідального за цей етап. У протилежному випадку команді зараховується 0 балів на етапі.

Загальна кількість балів на етапі - 60 балів.

Бали розподіляються таким чином:

- правильність визначення генетичних горизонтів ґрунтового розрізу - 20 балів;
- визначення механічного складу ґрунту - 10 балів;
- вологість генетичних горизонтів - 10 балів;
- визначення щільності ґрунту (за горизонтами) - 10 балів;
- визначення карбонатності - 10 балів.

Увага! Керівникам команд, довести до відома учасників інформацію про обережність та охайність при проведенні діагностики ґрунту на наявність карбонатів (робота з 10% розчином соляної кислоти).

6. Ботанічні дослідження

Польові ботанічні дослідження складаються з 2-х частин. У 1-й частині команді потрібно визначити 5 видів дерев і чагарників, розташованих біля КП. У 2-й частині команді надаються: картка-завдання, 5 гербарних або живих екземплярів трав'янистих рослин, 5 зображень (фото, малюнки) рідкісних видів рослин. За 15 хвилин команді необхідно визначити систематичне положення даних рослин і внести їх до спеціальних таблиць у картці.

Протягом наступних 15 хвилин команда завершує заповнення таблиць у картці, вказуючи типи (підтипи) біотопів визначених видів рослин, а також охоронний статус (категорію охорони) рідкісних видів.

Якщо команда провела визначення рослин раніше, то зекономлений час вона може використати на камеральну обробку матеріалу.

Загальна кількість балів на етапі - 60.

Бали розподіляються наступним чином:

- визначення систематичного положення дерев і чагарників - 10 балів;
- визначення систематичного положення трав'янистих рослин - 20 балів;
- визначення рідкісних видів рослин - 10 балів;
- розподіл трав'янистих рослин за типами (підтипами) біотопів - 10 балів;
- визначення охоронного статусу рідкісних видів рослин - 10 балів.

7. Визначення формули лісу та стану лісової рослинності

Команді надається промаркована контрольна ділянка лісу площею 100-200 м². За 15 хвилин польових робіт команді необхідно обстежити ділянку з метою збору даних, необхідних для визначення формули лісу, лісового фітоценозу та його стану - стадії антропогенної дигресії (таблиця визначення стадій антропогенної дигресії лісової рослинності вивішується на старті).

Якщо команда провела польові дослідження раніше, то зекономлений час вона може використати на камеральну обробку матеріалу, на що команді надається ще 15 хвилин. Під час камеральної обробки повертатись до контрольної ділянки не дозволяється - у протилежному випадку команді зараховується 0 балів на етапі.

Після закінчення часу роботи на етапі команда здає судді картку з виконаним завданням (із обов'язковим зазначенням назви команди).

Загальна кількість балів на етапі - 60.

Бали розподіляються наступним чином:

- визначення формули лісу - 20 балів;
- визначення лісового фітоценозу (асоціації) - 10 балів;
- визначення стадії антропогенної дигресії лісової рослинності на контрольній ділянці - 30 балів.

8. Зоологічні дослідження

Польові зоологічні дослідження носять умовний характер (у зв'язку із складністю відлову тварин у обмежений час змагань). Команді надаються: картка-завдання, 5 колекційних або живих екземплярів безхребетних тварин, 10 зображень (фото, малюнки) хребетних тварин, 5 рідкісних видів тварин. За 15 хвилин роботи команді необхідно визначити систематичне положення даних тварин і внести їх до спеціальних таблиць у картці.

Протягом наступних 15 хвилин команда завершує заповнення таблиць у картці, вказуючи типи біотопів визначених груп і видів тварин, а також охоронний статус (категорію охорони) рідкісних видів.

Якщо команда провела визначення тварин раніше, то зекономлений час вона може використати на камеральну обробку матеріалу.

Загальна кількість балів на етапі - 60.

Бали розподіляються наступним чином:

- визначення за визначником колекційних екземплярів видів метеликів родини Білани - 10 балів;
- визначення кількості окремого виду метеликів за годину спостереження за власним підрахунком (при невідповідних погодних умовах, за даними суддів етапу) - 10 балів;
- визначення систематичного положення хребетних тварин - 10 балів;
- визначення рідкісних видів тварин - 20 балів;
- розподіл груп безхребетних тварин за типами біотопів - 10 балів.

9. Побудова та опис ландшафтного профілю

Команді надається промаркована контрольна лінія (завдовжки до 200 м) у межах природного комплексу, по якій необхідно побудувати ландшафтний профіль. За 15 хвилин польових досліджень команді необхідно визначити розташування основних природних комплексів уздовж контрольної лінії та прив'язати їх до елементів рельєфу.

Якщо команда провела польові дослідження раніше, то зекономлений час вона може використати на камеральну обробку матеріалу, на що команді надається ще 15 хвилин.

Ландшафтний профіль складається в заданому масштабі (схематично) на аркуші паперу формату А4. На карті немасштабними позначками позначаються виявлені природні (ландшафтні) комплекси із зазначенням у кожній назві комплексу типу (підтипу, формації) рослинності і ґрунтів, підстилаючих порід, рельєфу тощо. Під час камеральної обробки повертатись до контрольної лінії профілю не дозволяється - у протилежному випадку команді зараховується 0 балів на етапі.

Після закінчення часу роботи на етапі команда здає судді картку-завдання із схемою ландшафтного профілю з позначками (легендою).

Загальна кількість балів на етапі - 60.

Бали розподіляються наступним чином:

- позначення на схемі природних (ландшафтних) комплексів - 20 балів;
- позначення на схемі форм рельєфу - 10 балів;
- позначення на схемі підстилаючих гірських порід - 10 балів;
- позначення на схемі типів (підтипів) ґрунтів - 10 балів;
- позначення на схемі типів (підтипів, формацій) рослинності - 10 балів.

10. Геоботанічні дослідження

10.1. Складання геоботанічної карти ділянки степової рослинності (старша вікова група)

Команді надається промаркована контрольна ділянка степу чи луки площею 100-200 м . За 15 хвилин польових робіт команді необхідно обстежити ділянку з метою збору даних, необхідних для нанесення контурів фітоценозів і визначення:

- підтипу рослинності;
- назви формації (формацій) та едифікаторів рослинного покриву;
- меж і назви асоціації (асоціацій) і домінантних видів рослинного покриву;
- загального проективного покриття виділених асоціацій та проективного покриття їх едифікаторів та домінантів;
- місць зростання рослин Червоної книги України.

Після збору даних протягом наступних 15 хвилин проводиться камеральна обробка матеріалів, під час якої команда повинна підготувати геоботанічну карту та картку-легенду до неї.

Якщо команда провела польові дослідження раніше, то зекономлений час вона може використати на камеральну обробку матеріалу. Під час камеральної обробки повертатись до контрольної ділянки не дозволяється.

Після закінчення часу роботи на етапі команда здає судді картку з виконаним завданням (із обов'язковим зазначенням назви команди).

Загальна кількість балів на етапі - 60.

Бали розподіляються наступним чином:

- нанесення контурів фітоценозів на картосхему - 15 балів;
- визначення назви фітоценозів (асоціацій) - 20 балів;
- визначення проективного покриття загального і домінінтних видів виділених асоціацій - 15 балів;
- нанесення на карту видів, занесених до Червоної книги України - 10 балів.

10.2. Дослідження стану популяції загальновідомої рослини методом трансект (молодша вікова група)

Команді надається контрольна ділянка схилу балки з закладеними трансектами. За 15 хвилин польових робіт команді необхідно обстежити

ділянку з метою збору даних, необхідних для вивчення стану популяції рослини, вказаної суддями (чисельність, щільність, співвідношення вегетативних і генеративних особин).

Якщо команда провела польові дослідження раніше, то зекономлений час вона може використати на камеральну обробку матеріалу, на що команді надається ще 15 хвилин. Під час камеральної обробки повертатися до контрольної ділянки не дозволяється - у протилежному випадку команді зараховується 0 балів на етапі.

Після закінчення часу роботи на етапі команда здає судді картку з виконаним завданням (із обов'язковим зазначенням назви команди).

Загальна кількість балів на етапі - 60.

Бали розподіляються наступним чином:

- визначення чисельності популяції - 20 балів;
- визначення щільності популяції - 20 балів;
- визначення вікового спектру популяції (співвідношення вегетативних і генеративних особин) - 20 балів.

11. Геологічні дослідження

Геологічні дослідження проводяться в польових умовах на завчасно підготовленому геологічному відслоненні, яке розташоване на типовій для даної місцевості ділянці. Команда протягом 15 хвилин повинна провести комплексне обстеження геологічного відслонення за класичною схемою та визначити:

- потужність горизонтів;
- щільність гірських порід;
- їх структуру;
- фізичні властивості.

Якщо команда виконає дослідження раніше, то зекономлений час може використати на камеральну обробку матеріалу, зокрема для внесення даних до спеціальної картки-завдання, на що команді окремо надається 15 хвилин.

Судді проводять контрольні дослідження до і після проходження етапу усіма командами, а також здійснюють контроль протягом усього часу геологічних досліджень.

Після закінчення виконання роботи на етапі, команда віддає бланк опису геологічного відслонення судді на етапі. Обов'язково вказати назву команди та прізвище відповідального за цей етап. У протилежному випадку команді зараховується 0 балів на етапі.

Загальна кількість балів на етапі - 60.

Бали розподіляються наступним чином:

- геологічна колонка - 20 балів;
- визначення гірських порід та потужності горизонтів - 20 балів;
- визначення щільності та структури гірських порід - 20 балів.

Підведення підсумків та нагородження переможців

Переможцями оголошуються команди, що набрали максимальну кількість балів і не порушили графіку руху. У разі рівності балів перевагу має команда, яка найкращим чином виконала завдання етапів: 1-й пріоритет - «Візуальна топографічна зйомка маршруту»; 2-й пріоритет - «Геоботанічні дослідження» для екологічного напрямку і «Геологічні дослідження» для географічного напрямку. Результати команд, які не пройшли один чи кілька етапів, розглядаються після результатів команд, які пройшли всі етапи. Команди-переможці нагороджуються грамотами КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР.

4. КОНКУРС «ЗНАВЦІ РІДНОЇ ПРИРОДИ.»

(Конкурс входить до загальнокомандного заліку з коефіцієнтом 2)

Конкурс проводиться за шістьма напрямками по три з кожного напрямку:

географічного:

- 1) «Знавці географії рідного краю»;
- 2) «Знавці геології рідного краю»;
- 3) «Знавці ґрунтів рідного краю»;

екологічного:

- 1) «Знавці рослинного світу рідного краю»;
- 2) «Знавці тваринного світу рідного краю»;
- 3) «Знавці з охорони навколишнього природного середовища рідного краю».

У свою чергу кожен напрямок складається з трьох етапів. У кожному напрямку беруть участь по два «знавця» від кожної команди. Змагання за всіма напрямками проходять одночасно.

1 етап - тестовий (5 хв.)

Кожен учасник отримує картку з 10-ма питаннями з природничого краєзнавства (за обраним напрямком). Кожне питання має 5 відповідей, з яких тільки 1 правильна. За сумою балів кожен учасник етапу отримує рейтингову оцінку (місце серед знавців свого напрямку). До другого етапу допускаються учасники, що правильно відповіли не менше, ніж на 5-8 питань (до 10 учасників за кожним напрямком).

2 етап - практичний (15 хв.)

Учасникам пропонується:

1) ***Знавцям геології:*** 10 зразків мінералів і гірських порід, які зустрічаються в Запорізькій області. Кожен зразок має свій порядковий номер. Крім того, надається пронумерований список із 30 назв мінералів та гірських порід, до якого входять тільки 9 із запропонованих суддею зразків. Учасникам необхідно визначити мінерали та гірські породи і вписати до картки відповіді номери, під якими вони згадуються у списку. Нижче в

окремому рядку учасник повинен записати назву 10-го зразка, який не згадується у списку.

2) **Знавцям географії (грунтів):** Геоморфологічний профіль певної форми рельєфу, яка зустрічається в межах Запорізької області, на якому у схематичній формі треба номерами позначити характерні типи ландшафтів (грунтів). Учаснику надається також пронумерований список всіх типів ландшафтів (грунтів), крім одного, який потрібно вписати до картки відповіді в окремому рядку.

3) **Знавцям рослин (тварин):** 10 видів рослин (тварин) Запорізької області. Види можуть бути представлені живими особинами, гербаріями, колекційним матеріалом, малюнками тощо. Кожен вид має свій порядковий номер. Крім того, надається пронумерований список із 30 видів, до якого входять тільки 9 видів із запропонованих суддею. Учасникам необхідно визначити види рослин (тварин) і вписати до картки відповіді номери, під якими вони згадуються у списку. Нижче в окремому рядку учасник повинен записати назву 10-го виду, який не згадується у списку.

4) **Знавцям з охорони навколишнього природного середовища:** 10 назв природно-заповідних об'єктів Запорізької області. Кожен об'єкт має свій порядковий номер. Крім того, надається пронумерований список із 30 об'єктів ПЗФ області, до якого входять тільки 9 із запропонованих суддею. Учасникам необхідно визначити категорії охорони об'єктів ПЗФ і вписати до картки відповіді номери, під якими вони згадуються у списку. Нижче у 1-му окремому рядку учасник повинен записати категорію 10-го об'єкту, назва якого наводиться у списку.

За сумою балів кожен учасник етапу отримує рейтингову оцінку (місце серед знавців свого напрямку). У разі рівності результатів за підсумками етапу перевагу отримує учасник, що краще виконав другу частину завдання. До третього етапу допускаються учасники, що найкращим чином впоралися із завданням (до 5 учасників за кожним напрямком).

3 етап - дослідницький (30 хв.)

«Знавці геології»

Учасникам видається карта-схема експериментального майданчика (площею до 500 м²), у межах якого необхідно визначити наявні мінерали та гірські породи позначками (масштабними і немасштабними) нанести їх на карту-схему. До карти-схеми необхідно додати відповідну легенду. Через 30 хвилин пошукової роботи учасники надають свої записи судді етапу і відповідають на його запитання, метою яких є визначення достовірності зібраних даних. Кожні правильно визначені: мінерал - 1 бал, гірська порода - 2 бали, орієнтовний вік породи - 5 балів.

«Знавці ґрунтів»

Учасникам видається карта-схема експериментального майданчика (площею до 1 000 м²), у межах якого необхідно визначити наявні типи

(підтипи) ґрунтів і скласти ґрунтову карту. До карти-схеми необхідно додати відповідну легенду. У межах експериментального майданчика на допомогу учасникам конкурсу можуть бути підготовлені ґрунтові розрізи, шурфи та ямки (прикопки). Через 30 хвилин пошукової роботи учасники надають свої записи судді етапу і відповідають на його запитання, метою яких є визначення достовірності зібраних даних. Кожні правильно визначені: тип ґрунту - 1 бал, підтип ґрунту - 2 бали, ґрунтові виділи - 5 балів.

«Знавці географії»

Учасникам видається карта-схема експериментального майданчика (площею до 2 000 м²), у межах якого необхідно визначити наявні природні (ландшафтні) комплекси і скласти ландшафтну карту. До карти-схеми необхідно додати відповідну легенду. Через 30 хвилин пошукової роботи учасники надають свої записи судді етапу і відповідають на його запитання, метою яких є визначення достовірності зібраних даних. Кожні правильно визначені: ландшафтні місцевості - 1 бал, групи фацій - 2 бали, фації - 3 бали, межі ландшафтних виділів - 5 балів.

«Знавці рослинного світу»

Учасникам видаються бланки опису рослинності. Рухаючись за периметром контрольної ділянки (площею 100 м²), учасники реєструють відзначені види рослин, їхню рясність та фенофазу, визначають наукову назву досліджуваних рослинних асоціацій. Через 30 хвилин пошукової роботи учасники надають свої записи судді етапу і відповідають на його запитання, метою яких є визначення достовірності даних. Кожен правильно визначений вид - 2 бали, якщо вказується тільки родова чи народна назва - 1 бал, рясність виду - 1 бал, правильна назва асоціації - 5 балів.

Рясність виду визначається за спрощеною шкалою Друде:

- сор₃ - рослини дуже рясні (501 особина і більше);
- сор₂ - рослини рясні (101-500 особин);
- сор₁ - рослини досить рясні (21-100 особин);
- 8р - рослини рідкісні (6-20 особин);
- 80І - рослини одиничні (2-5 особин);
- ип - унікум (1 особина).

«Знавці тваринного світу»

Учасникам видаються бланки реєстрації тварин. Рухаючись периметром експериментальної ділянки (площею до 5 000 м²), учасники реєструють відзначені види тварин, їх стать і вік, визначають тип (підтип) біотопу, характер перебування виду у даній місцевості, чисельність (орієнтовно), особливості поведінки тощо. Реєстрації підлягають як візуально відмічені тварини, так і сліди їхньої життєдіяльності, що явно вказують на присутність даного виду (гнізда, кротовини, сліди, голоси і т.п.). Через 30 хвилин пошукової роботи учасники надають свої записи судді етапу і відповідають на його запитання, метою яких є визначення достовірності спостережень. Кожен правильно визначений вид - 2 бали, якщо вказується тільки

родова чи народна назва - 1 бал, фауністична характеристика виду (біотопи, характер перебування, рясність, чисельність) - до 5 балів.

«Знавці з охорони навколишнього природного середовища»

Учасникам видається карта-схема експериментального майданчика (площею до 10 000 м²), у межах якого необхідно зробити комплексну оцінку (наукову, природоохоронну, рекреаційну) території на предмет створення природно-заповідного об'єкту. На карті-схемі треба вказати категорію і можливу назву об'єкту ПЗФ, провести його межі, місця зростання (зустрічі) раритетних видів та угруповань рослин і тварин, інших цінних з наукової, природоохоронної та рекреаційної точки зору об'єктів. До карти-схеми необхідно додати відповідну легенду. Через 30 хвилин пошукової роботи учасники надають свої записи судді етапу і відповідають на його запитання, метою яких є визначення достовірності зібраних даних. Кожні правильно визначені: раритетні види рослин і тварин - 2 бали (з наведенням категорії їх охорони - 3 бали), раритетні рослинні угруповання - 3 бали, інші цінні природні об'єкти - до 5 балів, узагальнена оцінка території (категорія охорони, назва, межі, наукова, природоохоронна та рекреаційна оцінка) - до 10 балів.

Визначення переможців та нагородження учасників

Переможцями оголошуються учасники, що отримали найкращі результати у 3 етапі за даним напрямком. Вони нагороджуються грамотами КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР.

Загальний результат команди складається з суми найкращих рейтингових місць членів команди, по одному в кожному напрямку, в якому вони брали участь: перша група місць розподіляється між учасникам 3 етапу, наступна група місць - між учасникам 2 етапу, решта місць - між учасникам 1 етапу.

5. КОНКУРС «ЕРУДИТИ- КРАЄЗНАВЦІ»

(Конкурс входить до загальнокомандного заліку з коефіцієнтом 1,5)

Командам задаються питання, які стосуються природи Запорізької області, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття краю. Перевіряються також знання учасників щодо основних понять і термінів з курсів шкільної географії та біології.

Конкурс проходить у два етапи:

I етап - відбірковий;

II етап - фінальний.

I етап - відбірковий

У відбіркового етапу одночасно беруть участь всі команди. Суддя вголос ставить перше запитання. На обговорення дається 1 хвилина. По закінченні часу обговорення кожній команді дається 10 секунд, щоб записати

свою відповідь на папері і здати судді. Після цього суддя оголошує правильну відповідь і ставить наступне запитання (всього 3-5 запитань). За кожну правильну і повну відповідь команда отримує по 2 бали, за неповну - 1 бал, за невірну відповідь чи її відсутність - 0 балів.

Три команди, які набрали максимальну кількість балів, виходять у фінал. Якщо за результатами відповідей на основні запитання визначити всіх фіналістів не вдається, суддя ставить додаткові запитання командам, що за кількістю набраних балів претендують на вихід у фінал.

II етап - фінальний

Фінал проводиться у три тури.

I тур - «Мозкова атака»

Кожній команді по черзі ставиться по 3 запитання з природничого краєзнавства. На обговорення дається 1 хвилина. За правильну відповідь - 3 бали. Якщо відповідь невірна або її немає, питання може переадресовуватися наступній команді по колу за її бажанням. Якщо команда вірно відповідає на чуже запитання вона отримує додатково 2 бали.

II тур - «Природнича лічилочка»

Командам пропонується назвати природні об'єкти Запорізької області, наприклад, мінерали, річки, ґрунти, рослини, тварини, ландшафти, природно-заповідні території тощо. Команди починають по колу називати природні об'єкти без попереднього обговорення. Зараховуються також широко відомі назви об'єктів. Для рослин і тварин вірною може вважатися як видова, так і родова назва; при цьому назва роду зараховується лише в тому випадку, якщо ще не було названо жодної видової назви з цього роду. У кожному колі лічилочки суддя приймає тільки одну запропоновану командою відповідь, при цьому повторює її вголос, після чого передає хід наступній команді. Якщо команда дає невірну відповідь чи затримує відповідь більше, ніж на 5 секунд, вона вибуває з гри. Якщо команда повторно називає вид, який вже був зарахований суддею будь-якій іншій команді, вона повинна миттєво надати іншу відповідь без додаткового часу на обмірковування. Якщо команда за один хід робить 3 повтори, вона вибуває з гри. Перемагає команда, яка останньою дала вірну відповідь. Кількість лічилок кратна кількості команд; тур проводиться у 1 або 2 кола.

III тур - «Бліц-турнір»

У коло викликається по одному учаснику від команди. Кожному з них по черзі ставиться одне запитання з природничого краєзнавства. Час на роздуми 10 секунд. За правильну відповідь - 1 бал. Якщо відповідь невірна чи її немає, питання переадресовується наступному учаснику в колі, але час на роздуми не дається. Якщо жоден з учасників кола не може відповісти на запитання, воно знімається і бал за нього ніхто не отримує. Тур проводиться у 6 кіл (відповідно до кількості учасників у команді). У кожному колі беруть участь різні учасники.

Підведення підсумків та нагородження переможців

Переможцями в кожній віковій групі оголошуються команди, що набрали максимальну кількість балів у фіналі. Бали, набрані командами-фіналістами у відбірному етапі, не враховуються (за виключенням випадку рівності балів). Загальний рейтинговий бал команди в конкурсі визначається за результатами останнього етапу, в якому вони брали участь: перша група місць розподіляється між учасниками фіналу, друга група місць - між учасниками відбірного етапу. Команди-переможці нагороджуються грамотами КЗ «ЗОЦКУМ» ЗОР.

6. КОНКУРС САМОДІЯЛЬНОЇ ПІСНІ

(Конкурс входить до загальнокомандного заліку з коефіцієнтом 1)

Конкурс самодіяльної пісні проводиться біля вечірнього вогнища. Перед конкурсом проводиться жеребкування, у ході якого визначається послідовність виступу команд.

Кожна команда виконує дві пісні: одну - бардівську, другу - військово-патріотичну (у т.ч. авторську). Участь усіх членів команди у виконанні пісень обов'язкова. Дозволяється використання будь-якого акомпанементу (крім фонограм). У разі необхідності команда може запросити для акомпанування (без підтримки голосом) власного керівника, представника чи керівника іншої команди, або члена ГСК.

Перед виконанням кожна команда повинна сказати декілька слів про пісню: хто автор, чому обрали саме цю пісню, цікаві події, пов'язані в команді з цією піснею тощо.

Конкурс проводить старший суддя і суддівська колегія, сформована з керівників команд.

Критерії оцінки виступу команд:

1. Відповідність темі конкурсу - 5 балів за кожну пісню.
2. Загальне враження (краса виконання, емоційність і т.д.) - 10 балів за кожну пісню.

Максимальна кількість балів за кожну пісню - 15.

Підведення підсумків та нагородження переможців

Переможцями у кожній віковій групі оголошуються команди, що набрали максимальну кількість балів за обидві пісні.

Команди-переможці нагороджуються грамотами КЗ «ЗОЦКУМ» ЗОР.

7. ФОТОКОНКУРС «РІДНА ПРИРОДА ОЧИМА КРАЄЗНАВЦІВ»

(Конкурс індивідуальний, до загальнокомандного заліку не входить)

До участі в конкурсі запрошуються учасники зльоту - представники команд та їхні керівники, члени ГСК, оргкомітету, а також гості зльоту.

Конкурс проводить старший суддя і суддівська колегія, сформована з керівників команд.

Пропонуються такі теми робіт:

1. «Природні ландшафти та геологічні утворення Запорізького краю»;
2. «Природно-заповідні території Запорізької області»;
3. «Рослинний і тваринний світ Запорізького краю».

Роботи, які не відповідають темі не оцінюються.

Вимоги до робіт та їх оформлення

На конкурс подаються кольорові фотографії розміром 13 x18 см на фотопапері, приклеєні посередині на аркуш формату А4.

Нижче наводяться:

- назва фотографії, або природного об'єкту (у дужках - дата і місце проведення зйомки);

- назва теми роботи;

- П.І.Б. автора, вік, місце його проживання і навчання (роботи), назва команди (у дужках - П.І.Б. керівника).

Критерії оцінки робіт:

1. Унікальність природного об'єкту - 10 балів.
2. Художність - 10 балів.
3. Технічний рівень - 10 балів.

Максимальна кількість балів - 30.

Підведення підсумків та нагородження переможців

Переможцями оголошуються учасники конкурсу, що набрали максимальну кількість балів. Переможці нагороджуються грамотами КЗ «ЗОЦ-ТКУМ» ЗОР.

З конкурсних фотографій організується фотовиставка. Автори фото, чий роботи набрали максимальну кількість голосів глядачів, отримують «Приз симпатій глядачів».

Конкурсні фотороботи не повертаються. Організатори зльоту лишають за собою право використання конкурсних фотографій при організації фотовиставок, підготовці друкованої продукції та інших заходах, що не носять комерційного характеру із збереженням авторства учасників.